

Biblioteksplan för Knivsta kommun 2019-2023

*Antagen av Kommunfullmäktige
21 november 2019*

Introduktion

Knivsta kommun har enligt svensk lag i uppdrag att anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet. Enligt uppdrag från kommunstyrelsen har bibliotekschefen i samråd med politiker från kommunstyrelsen samt utbildningsnämnden utarbetat denna plan under 2019. Planen gäller 2019-2023.

Innehållsförteckning	Sida
Introduktion	1
Innehållsförteckning	1
Syfte med biblioteksplanen	2
Sammanfattning	2
Biblioteket och Vision 2025 för Knivsta kommun	2
Bibliotekens uppdrag	2
Knivsta bibliotek	3
Knivsta bibliotek, uppdrag	3
Knivsta bibliotek, mål	3
Knivsta bibliotek, utveckling	4
Knivsta bibliotek, delområden	4
- verksamhet	4
- målgrupper	4
- utbud	5
- tillgänglighet	5
- demokratiuppdrag	5
- programverksamhet	6
- det digitala biblioteket	6
- integration	6
- klimat och hållbarhet	6
Skolbiblioteken	6
Knivsta bibliotek och samverkan	
- Samverkan inom kommunen	7
- Samverkan inom Kultur- och Fritidskontoret	7
- Extern samverkan	8
Uppföljning	8
Arbetsprocessen	8
Biblioteketens styrdokument	9

Syfte med biblioteksplanen

Biblioteksplanen för folkbiblioteket, kallat Knivsta bibliotek, och kommunala skolbiblioteken i Knivsta kommun är ett styrdokument som synliggör den politiska viljeinriktningen vad gäller utvecklingen av kommunens biblioteksverksamhet. Biblioteksplanen ska ses som ett redskap för att tydliggöra verksamhetens mål, tillmötesgå brukarnas behov, skapa beredskap för framtidens krav och stimulera till utveckling.

Sammanfattning

Biblioteksplanen för Knivsta kommun 2019-2023 omfattar både folkbiblioteket och skolbiblioteken och är ett styrdokument som visar den politiska viljeinriktningen för utveckling av kommunens biblioteksverksamhet under perioden.

Knivsta bibliotek ska främja och stödja barns och ungas läsande. Litteraturen ska vara berikande, underhållande och främja fri åsiktsbildning. Biblioteket ska även verka för att stärka den digitala kompetensen, utveckla de digitala tjänster som finns inom verksamheten samt erbjuda medier i olika format.

Vidare ska biblioteksverksamheten låta kultur- och informationsutbudet präglas av innehållsmässig mångfald oavsett format.

Biblioteket ska tillgängliggöra information och upplevelser för målgrupperna barn och unga, äldre, personer med funktionsvariationer, de nationella minoriteterna samt personer som har annat modersmål än svenska.

Bibliotekets verksamhet ska i samtliga delar vara inkluderande och väga in hänsyn vad gäller jämställdhetsfrågor, normkritik och hbtq.

Biblioteket och Vision 2025 för Knivsta kommun

Den moderna och kunskapsintensiva småstaden med förankring i en aktiv och levande landsbygd – mitt i tillväxtregionen Stockholm-Uppsala – skapar attraktionskraft både för boende och företag och befäster Knivsta som en föregångskommun för det hållbara samhället.

Knivsta bibliotek tar med sin verksamhet avstamp i såväl kommunens vision som värdeorden: delaktighet, engagemang och tydlighet.

Bibliotekens uppdrag

Folkbibliotek och skolbibliotek räknas till det allmänna biblioteksväsendet som regleras av Bibliotekslagen (2013:801). Skolbiblioteksverksamheten regleras sedan 2011 även av Skollag (2010:800). Utöver lagstiftningen regleras verksamheterna dessutom av en rad olika styrdokument på internationell, nationell, regional och lokal nivå.

Ändamålet för biblioteken inom det allmänna biblioteksväsendet är enligt Bibliotekslagen att verka för det demokratiska samhällets utveckling och bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning samt

att främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning, forskning och kulturell verksamhet i övrigt.

I Bibliotekslagen understryks att biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla.

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning bland annat genom att erbjuda anpassad litteratur och tekniska hjälpmedel. Även de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska ska enligt bibliotekslagen ses som prioriterade grupper.

I Bibliotekslagen anges att bibliotek och bibliotekshuvudmän inom det allmänna biblioteksväsendet ska samverka i syfte att ge alla tillgång till landets samlade biblioteksresurser.

Knivsta bibliotek

I Knivsta finns ett folkbibliotek, Knivsta bibliotek, som även är huvudbibliotek för kommunen. Knivsta bibliotek ingår i kontoret för Kultur och fritid. Ett kultur- och fritidspolitiskt utskott startades våren 2019. Kommunstyrelsen är ansvarig nämnd.

Fullmäktige beslutar om de ekonomiska ramar som gäller för kommunstyrelsen. Styrelsen beslutar i sin internbudget om medel till folkbibliotekets verksamhet. Verksamheten ska bedrivas inom den budget som anvisats. Bibliotekschefen ansvarar fullt ut för att utforma verksamheten inom beslutade ramar. Bibliotekschefen lämnar årligen en verksamhetsberättelse till nämnden.

Knivsta bibliotek, uppdrag

Biblioteket ska enligt bibliotekslagen främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla. Biblioteket ska verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet. Biblioteket ska vidare ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning. Biblioteket ska även ägna särskild uppmärksamhet åt vuxna såsom äldre, personer med funktionsnedsättning, de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska. Biblioteket ska särskilt främja läsning och tillgång till litteratur.

Knivsta bibliotek har i uppdrag att erbjuda allmänheten biblioteksservice.

Knivsta bibliotek, mål

Biblioteksplanen ska svara mot bibliotekslagens krav, målen i Agenda 2030, samt bidra till att uppfylla kommunfullmäktiges nuvarande och framtida mål. Verksamheten ska årligen ta fram verksamhetsplaner samt genomföra uppföljningar av kommunfullmäktiges mål.

Knivsta bibliotek, utveckling

Knivsta bibliotek utvecklar kontinuerligt sin verksamhet bland annat genom omvärldsbevakning och följer förändringar i direktiv och lagar, detta i ett miljö- och hållbarhetsperspektiv.

Knivsta bibliotek avser sträva mot det övergripande målet enligt Digitaliseringsstrategin, utg. Regeringskansliet: ” ... att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter.”

Knivsta bibliotek, delområden

Biblioteksplanen anger inriktningen för biblioteksverksamheten i Knivsta kommun under 2019-2023. Inriktningen tydliggörs i ett antal delområden för folkbiblioteket respektive skolbiblioteken.

- Verksamhet

Med utgångspunkt i att Knivsta är en kommun med många barn, erbjuds en rik och omfattande verksamhet för barn och unga.

Biblioteket erbjuder olika verksamheter för att öka möjligheten för kommunens invånare att ta del av den digitala utvecklingen.

Biblioteksverksamheten utvecklas kontinuerligt och anpassas efter samhällsutvecklingen för att ge god service och kulturell stimulans genom att:

- Kontinuerlig omvärldsbevakning med avstämning genomförs
- Utveckling av verksamheten och aktiviteter formuleras i bibliotekets årliga verksamhetsplan
- Verksamhetens inriktning anpassas till befolkningens sammansättning
- Barns och ungas läsning, kulturupplevelser och skapande uppmärksammas särskilt.

- Målgrupper

I enlighet med bibliotekslagen välkomnas alla besökare till Knivsta bibliotek.

Bland målen, som hittas såväl i kommunfullmäktiges mål som i Kultur- och fritidspolitiska planen, finns även att låta Knivstaborna ha inflytande på sitt bibliotek och dess utbud. Detta sker dels med brukarenkäter, förslag på litteraturinköp, förslag till programpunkter, dels i samarbete med Knivstabibliotekets vänner.

Biblioteket ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och unga för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning, bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar. En särskilt prioriterad målgrupp är barn i förskoleåldern. Barns språkutveckling främjas av att tidigt komma i kontakt med böcker och berättelser. Förskolor och dagbarnvårdare erbjuds, förutom biblioteksbesök, viss programverksamhet samt stöd i urvalet av böcker på olika teman. Viss samverkan sker även med öppna förskolan.

Biblioteket ska ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning, de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska, bland annat genom att erbjuda litteratur på olika språk och i olika format. Att alla har tillgång till information och kunskap är en väsentlig förutsättning för delaktighet i samhällslivet och det demokratiska samhällets utveckling.

Biblioteket laddar kontinuerligt ner talböcker till personer med funktionsnedsättning. Biblioteket kan också förmedla egna nedladdningstillstånd till personer som är berättigade till sådana. Dessa låntagare laddar sedan ner sina talböcker via MTM:s (Myndigheten för tillgängliga medier) katalog Legimus.

Särskilda kontaktpersoner som förmedlar nedladdningstillstånd för talböcker till skolelever finns på kommunens skolbibliotek.

- **Utbud**

Bibliotekets utbud ska präglas av kvalitet och allsidighet. Bibliotekets utbud spänner över tillgängliga lokaler, böcker, programverksamhet, webbplats och digitala tjänster mm.

Biblioteket tillgodoser medborgarnas behov och önskemål gällande medieutbudet. Verksamheten köper in, förmedlar och tillhandahåller ett varierat, brett och uppdaterat bestånd av medier i form av tryckta böcker, e-böcker, ljudböcker, tidningar, tidskrifter, databaser och film för både läsning och kunskapsinhämtning. Biblioteket bevarar även i viss mån äldre böcker som man bedömer få en fortsatt efterfrågan och är svåra att få tag på.

- **Tillgänglighet**

Knivsta bibliotek ska vara tillgängligt genom att

- Öppettiderna är anpassade till kommuninvånarnas behov
- Innehållet i verksamheten är användarvänligt och utformat utifrån befolkningens behov och sammansättning
- Personalen ska ha ett brukarorienterat arbetssätt och bemöta alla med respekt.

- **Demokratiuppdrag**

Biblioteken har i enlighet med bibliotekslagen ett demokratiuppdrag, ”att verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning”.

Biblioteket ska spela en viktig roll i kommunens demokratiarbete och spegla samhällsdebatt, mångfald och olika synsätt på ett lättillgängligt sätt genom att

- Biblioteket erbjuder ett brett och aktuellt bestånd av medier som tar hänsyn till skilda läsförmågor och olika lärostilar.
- Hänsyn tas till vilka språk bibliotekets besökare talar och att det avspeglas i beståndet
- Biblioteket är en öppen och generös mötesplats där alla människor kan träffas oavsett bakgrund.

- Programverksamhet

För att uppfylla det kulturella uppdraget anordnas årligen flertalet evenemang för besökarna. Hänsyn tas till olika åldersgrupper, det demokratiska uppdraget, läsfrämjande insatser, läsupplevelser, digital delaktighet samt kulturevenemang och trender i samhället. Ofta anordnas dessa i samarbete med lokalsamhället. Bibliotekets programverksamhet är alltid kostnadsfri för besökaren.

- Det digitala biblioteket

Biblioteket ska öka möjligheten för kommunens invånare att ta del av det digitala samhället genom att

- Erbjuda information om och tillgång till olika slags digitala format och olika digitala format för läsning
- Med ett pedagogiskt arbetssätt sprida kunskap om bibliotekets digitala utbud
- Vara behjälplig med vägledning inom det digitala samhällets olika delar

- Integration

Biblioteken är traditionellt en arena där många målgrupper känner sig välkomna. Biblioteket har i uppdrag att särskilt värna vad gäller integration, flerspråkighet samt utbud på lättläst svenska för barn och vuxna.

- Klimat och hållbarhet

Knivsta kommuns Vision 2025 utgår till stor del från strävan mot hållbar utveckling. Kopplat till den hållbara utvecklingen lyfts också tre områden särskilt i visionen, nämligen arbete, lärande och livskvalitet. Kommunfullmäktiges målområden, värde, bo och trivas, växa och värna står i nära samklang med bibliotekets uppdrag.

De mål i Agenda 2030 som genomsyrar bibliotekens verksamheter främjar tillgången till information och livslångt lärande. Informations- och kommunikationsteknologier möjliggör både direkt och indirekt många av de efterfrågade resultaten i målen för hållbar utveckling. En satsning på bibliotek innebär därför en satsning på ett bättre samhälle i stort. Specifikt för Knivsta bibliotek kan nämnas stöd för lärande, jämställdhet, IT-kunnande, verkstäder, kulturella upplevelser och skapande, samt socialt inkluderande mötesplats. Därtill ligger Knivsta bibliotek centralt och nära allmänna kommunikationer.

Skolbiblioteken

Skolbiblioteken regleras i Skollagen 6 § kap 2 där det anges att ”Eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska ha tillgång till skolbibliotek”. Detta innebär att alla skolhuvudmän ska anordna sin verksamhet så att eleverna har tillgång till skolbibliotek för att stimulera elevernas intresse för läsning och litteratur samt tillgodose behov av material för utbildningen.

Det är huvudmannen och skolans rektor, som avgör hur elevernas tillgång till skolbibliotek ska ordnas, och det är rektors ansvar enligt läroplanen. Gymnasieskolans läroplan beskriver att det är skolans ansvar att elever efter genomförd utbildning kan använda bok- och bibliotekskunskap och modern teknik som ett verktyg för kunskapsökande, kommunikation, skapande och lärande.

Skolinspektionen som har i uppdrag att följa upp skolornas arbete, har utifrån en tolkning av skollagen tagit fram kriterier som behöver vara uppfyllda för att eleverna ska anses ha den tillgång till skolbibliotek som Skollagen ger dem rätt till. Kriterierna handlar om närhet, kontinuerlig användning, resurser och anpassning till elevernas olika behov. Lösningarna kan skifta utifrån lokala behov och förutsättningar. Skollagen innehåller ingen precisering av vad ett skolbibliotek är, men det som brukar avses är ”en gemensam och ordnad resurs av medier och information som ställs till elevernas och lärarnas förfogande och som ingår i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande”.

I kommunens vision för 2025 anges det livslånga lärandet som en del av den hållbara utvecklingen. Skolbiblioteken är en del av det allmänna biblioteksväsendet (1 kap bibliotekslagen) där också kommunens folkbibliotek ingår. I Knivsta kommun finansieras skolbiblioteken via ersättningen per elev och rektorerna utformar sedan skolbiblioteken utifrån skolans behov och förutsättningar.

Skolbiblioteken är en viktig del av skoluppdragets lärandeprocess och ska integreras i lärarnas och elevernas vardagliga arbete. Samtidigt ska skolbiblioteken vara en viktig del i skolans kompensatoriska uppdrag, särskilt för språk- och lässvaga grupper. Skolbiblioteken ska spela en viktig roll för elevernas läsutveckling, digitala kompetens och källkritiska perspektiv.

Knivsta bibliotek och samverkan

Samverkan inom kommunen

Samverkan mellan skolbibliotek och folkbibliotek kan bestå såväl i ett administrativt samarbete kring gemensam katalog och gemensamma databaser som i kunskapsdelning kring lässtimulans och läsutveckling samt gemensamma aktiviteter eller teman. I Knivsta kommun samarbetar folkbiblioteket och skolbiblioteken endast i liten omfattning. Den samverkan som idag förekommer mellan folkbiblioteket och skolbiblioteken i Knivsta består i att folkbiblioteket administrerar Kulturrådets bidrag till inköp av litteratur och att skolklasser besöker biblioteket på förbokade tider. Intentionen med denna biblioteksplan är att samverkan mellan folkbiblioteket och skolbiblioteken ska utvecklas. Detta gäller framförallt samarbete kring lässtimulans och läsutveckling där båda professionerna kan bidra med sina specifika kunskaper.

Samverkan inom Kultur- och Fritidskontoret

Knivsta bibliotek hör organisatoriskt till Kultur- och Fritidskontoret. Kontoret verkar i riktningar mot politiska mål och visioner, samt strävar mot ett kontors-gemensamt arbetssätt. Som grund finns en kultur- och fritidspolitisk plan, giltig 2019-2022.

Extern samverkan

Regionbibliotek har som syfte att främja samverkan, verksamhetsutveckling och kvalitet hos de folkbibliotek som är verksamma i länet.

Knivsta bibliotek har ingått en överenskommelse med Region Uppsala (BVC, familjecentraler och Kultur och bildning) som gäller en sektorsövergripande samverkan kring de yngsta barnens språk- och läsutveckling, kallat Språknätet.

Knivsta bibliotek har ett avtal med Region Uppsala om ett Mini-infotek. I Mini-infoteket finns litteratur och informationsmaterial med saklig information om funktionsnedsättningar.

Knivsta bibliotek samverkar med övriga bibliotek i Uppsala län. Det sker bland annat genom olika projekt och regelbundna idémöten som Regionbibliotek Uppsala bjuder in till. Bibliotekscheferna träffas regelbundet för att diskutera utvecklingsfrågor och samarbeten.

Det pågår även samverkan mellan Knivsta bibliotek och andra allmänna bibliotek i landet, främst fjärrlån, vilket innebär inlån av material som biblioteket inte kan köpa eller bedömer vara för exklusivt för bokbeståndet. Då handlar det framför allt om inlån av böcker till låntagare i Knivsta. Genom att Knivsta bibliotek från och med 1 januari 2019 har börjat registrera sitt nyförvärv i den nationella biblioteksdatan Libris kommer förfrågningar från andra bibliotek i landet troligen att öka när Knivstas bestånd blir mera synligt i Libris.

När det gäller föreläsningar, författarbesök och andra aktiviteter har biblioteket ett långtgående samarbete med Knivstabibliotekets vänner. Programverksamheten för vuxna innefattar både läsfrämjande (författarbesök) och folkbildning (föreläsningar inom olika fackområden). På initiativ av andra föreningar och ideella organisationer samarbetar biblioteket också med dessa.

Uppföljning

Kungliga biblioteket, som är den myndighet som regeringen utsett för uppdraget, ska tillsammans med de regionala biblioteksverksamheterna och kommunerna följa upp hur de planer som antagits har utformats och hur de används.

Biblioteksplanen följs upp två gånger per år i samband med bibliotekets verksamhetsplanering. Kommunstyrelsen kan som ansvarig nämnd också besluta att specifika delar ur biblioteksplanen ska följas upp genom att fastställa uppföljningsuppdrag i nämndens internkontrollplan avseende kvalitet.

Knivsta bibliotek tillämpar även den synpunkts- och klagomålshantering som finns fastställd för kommunen i helhet och som innebär att klagomål, och i viss utsträckning även synpunkter, dokumenteras, besvaras och rapporteras till kommunstyrelsen.

Arbetsprocessen

Arbetet har letts av bibliotekschef tillsammans med verksamhetskontroller. Inför uppdraget tillsattes en politisk styrgrupp med representanter för kommunstyrelsen och utbildningsnämnden. Avsnittet om

skolbiblioteken har skrivits av utbildningschefen. Synpunkter som inkommit genom remissförfarande har likaså vägts in.

Bibliotekens styrdokument

UNESCOS biblioteksmanifest

Bibliotekslagen (2013:801)

Skollagen (2010:800)

Kommunala visioner, mål och indikatorer

Agenda 2030

Nationella biblioteksstrategin, som konstaterar att
"Folkbiblioteken är den största, mest besökta och
mest spridda kulturinstitutionen" i landet

Lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk